

Мілена КРАВЧЕНКО

Державний університет телекомунікацій, м. Київ,
доктор наук з державного управління,
професор, професор кафедри
публічного управління та адміністрування

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ НАДАННЯ ПОСЛУГИ РАНЬОГО ВТРУЧАННЯ ДЛЯ СІМЕЙ З ДІТЬМИ, ЯКІ МАЮТЬ ПОРУШЕННЯ РОЗВИТКУ, В УМОВАХ ВІЙНИ

В умовах війни надання послуги раннього втручання для сімей з дітьми, які мають порушення розвитку, суттєво ускладнилося. У зв'язку з інтенсивними військовими діями не працює на повну потужність сформована мережа реабілітаційних установ, що позначилося на фізичній складності надання/отримання зазначеної послуги. Серед основних причин - відсутність спеціалістів (у т.ч. через переміщення по території України та за кордон); необлаштування укриттів; припинення роботи під час повітряних тривог; відмова через звернення не за місцем проживання або ж віддаленістю інклюзивно-ресурсних центрів і відсутністю змоги дістатися до працюючих центрів власним або громадським транспортом тощо [1].

У період війни актуальним є комплекс послуг на: реабілітацію дітей; доступ до ліків та медичних послуг, забезпечення допоміжними засобами реабілітації та медичними виробами; тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд; соціалізацію та соціальну реабілітацію; психологічну підтримку в умовах психо-емоційного навантаження; їжу, іншу натуральну допомогу; можливість для дитини брати участь у заняттях з певними спеціалістам (логопедами, психологами та ін.); доступ до освітніх послуг, зокрема можливість відвідування дітьми дитячого садка та школи; консультативну підтримку з питань інвалідності; житло; зайнятість батьків; юридичну підтримку, представництво інтересів [1].

Такий стан вимагає від органів публічної влади розроблення механізму доведення інформації до зазначених сімей, які мають обмежений доступ до

інформації (відсутній телефон, комп'ютер або доступ до інтернету) щодо можливості отримання безоплатних медичних послуг, забезпечення медичними виробами та лікарськими засобами дітей з інвалідністю. Вирішення проблеми передбачає проведення регулярного інформування батьків та інших законних представників дітей з інвалідністю про права їхніх дітей та можливості їх реалізації і способи забезпечення потреб, що має бути здійснено передусім на місцевому рівні, наприклад запровадити у кожній громаді інформаційно-комунікаційну мережу для спілкування та обміну досвідом між сім'ями з дітьми з інвалідністю та органами публічної влади.

Потребує перегляду перелік наявних соціальних послуг для дітей з порушенням розвитку з метою його розширення. Особливо в умовах війни важливо здійснювати моніторинг якості надання соціальних послуг і контроль за наданням послуг для того, аби адекватно та оперативно коригувати їх результативність і фінансувати саме ті послуги, які є затребуваними та належної якості. Також для вирішення питання про забезпечення соціальними послугами необхідно застосовувати індивідуальний підхід до кожної сім'ї з дітьми, які мають порушення розвитку, з урахуванням травматичного досвіду, якого вони зазнали під час широкомасштабного вторгнення.

Військові дії внесли зміни також у роботу фахівців, які надають послуги раннього втручання, та соціальних працівників. Саме вони покликані стати одним із осередків емоційної солідарності громадян та поширення в суспільстві культури психологічного здоров'я, яка передбачає готовність виявити наявні проблеми і звернутися по допомогу в разі необхідності. Водночас, командам раннього втручання також потрібна допомога на професійному рівні. Ця потреба реалізується за сприяння міжнародних експертів, у тому числі Європейської асоціації раннього втручання Eurluid та Фонду ARQ-foundation - надається всебічна підтримка, проводяться навчання з метою отримання знань та навичок роботи з травмою у ранньому віці та супервізії [2].

В умовах війни для фахівців, які надають послуги раннього втручання, соціальних працівників, соціальних педагогів, службовців, батьків набула

важливого значення потреба у навчанні інформаційно-комунікаційним технологіям, новим методикам, сучасним теоретичним підходам та в обміні емпіричним досвідом, навичками, компетентностями; потреба у формуванні та розвитку механізмів міжсекторальної взаємодії з питань медичної, матеріальної та соціально-психологічної підтримки та захисту прав дітей з інвалідністю. Є суспільний запит на створення відповідних ресурсів, платформ, гарячих ліній, як з питань психологічного здоров'я, подолання посттравматичного синдрому, так і надання практичних порад окремим категоріям громадян, у тому числі і сім'ям з дітьми, які мають порушення розвитку. Продовження війни актуалізує питання підготовки вітчизняних соціальних працівників до роботи в умовах надзвичайних ситуацій, як на загальнодержавному рівні, так і залучаючи міжнародний досвід на місцевому рівні.

Таким чином, попри нинішню складну ситуацію та проблеми, індивідуальні та колективні стратегії поведінки в критичній ситуації стали визначати напрями змін у сфері соціального захисту: відбувається оперативне управління, оптимізація процесів та розвиток послуги раннього втручання для сімей з дітьми, які мають порушення розвитку, що свідчить про становлення соціальної перспективи для дитини, родини, громади, держави.

Список використаних джерел

1. Аналітичний звіт за результатами опитування законних представників дітей з інвалідністю щодо доступу в Україні після 24 лютого 2022 р. до гарантій, пільг і послуг, установлених законодавством для дітей з інвалідністю та членів їхніх сімей. Режим доступу : <https://naiu.org.ua/analitychnyj-zvit-za-rezultatamy-opytuvannya-zakonnyh-predstavnykiv-ditej-z-invalidnistyu-shhodo-dostupu-v-ukrayini-pislya-24-lyutogo-2022-r-do-garantij-pilg-i-poslug-ustanovlenyh-zakonodavstvom-dlya/>
2. Traumatological care for (pregnant) families, babies and toddlers. Official site [Online], - Access mode: <https://www.imhnederland.nl/trauma-informed-care/>